

# Hadis Dindir-1

Nureddin Yıldız'ın "Hadislerle Diriliş" (126.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

*Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.*

Müslüman olmak Allah'a teslim olmak demektir. Teslim olmayandan Müslüman olmaz. Bir insanın, İslam dininin belli bölümlerini beğenmiş ve takdir ediyor olması, sözgelimi ramazan orucunu 'güzel' veya 'huzurlu' gibi kelimelerle nitelemesi onun Müslüman olduğunu göstermez. Hatta yüz İslamî uygulamadan doksan tanesini beğeniyor olsa bu da Müslümanlığının ispatı değildir.

İslam, beğeniye çıkarılmış bir din değildir; ona teslim olanlara Müslüman denebilir. Dinimizde kamuoyunun takdirle karşıladığı uygulamalardan meydana getirilmiş bir galeri yoktur. Allah Teâlâ din olarak buyurduğu şeyi yeryüzüne göndermiş, o din bir kısım insan tarafından reddedilmiş ve onlara Rabbimiz 'kâfir' (reddeden, beğenmeyen) ismini vermiştir. Bir kısım insan da kabul edip beğenmiş gibi görünmüş ama aslında içine sindirememiş, onlara ise 'münafık' adı verilmiştir. Bir başka bölümse Allah'ın gönderdiği dine teslim olmuş ve 'Müslüman' adı ile şereflenmiştir.

İslamiyet, Allah'a teslim olmuşların dinidir. Bu kimseler akılları, idrakleri ve beşerî bütün imkânlarına dâhil olan mal, çevre ve her şeylerini Allah'a teslim ederler. Peki, Allah'a teslimiyet nasıl gerçekleşecektir? Savaşta elleri kaldırmamanın teslim olmak anlamına gelmesi ya da güreşte mağlup olanın minderden çıkması gibi bir şey midir dinde teslimiyet? Akıl, beden ve mal kapsamına giren her varlıklarını Allah'a vermeleriyle gerçekleşir bu teslimiyet. Kendisinin olarak bildiği malı Allah'a teslim edecek, Allah da ona malı ne şekilde kullanacağını buyuracaktır. Bedeninin ki zaten Allah'ın yarattığı bedendir, Allah'ın rızası uğrunda kullanılmak ve yorulmak üzere emre amade olduğunu bilecektir. Allah da bedeninin ne kadarının uykuda, evlilikte, cihatta kullanılabileceğini gösterecektir.

Din açısından teslim olmak bu anlama gelir. Yoksa Allah'a teslim olmanın, Mekke'ye gidip Kâbe'nin duvarına yapışarak "teslim oldum" denerek uygulanamayacağı malumdur. Ya da teslimiyet, secdeye kapanarak başı bir daha yerden kaldırmamak da değildir.

Allah'a teslim olmanın iki boyutlu gereği, Allah'ın kitabı Kur'an'a ve peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme bağlanmaktır. Resûlullah'a bağlanmak onun bize aktarılan hadislerini Kur'an gibi görerek gerçekleşebilir. Bunun için karşımızda Kur'an vardır ki Allah'ın sözleridir, bir de hadisler vardır ki Resûlullah anlamına gelir. Hadislerin tamamıyla elde edilen bütünün müminlere tanıtılmış hâline sünnet deniyor. Yani Allah'a ve Peygamber'e iman etmek Kur'an ve sünnet ile yaşamaktır. İkisinin toplamına ise Müslümanlık denmektedir.

Mevzumuz olan ve Resûlullah aleyhisselamı yansıttığına iman ettiğimiz hadis-i şerifler meselesinde ayrıntıya girebiliriz. Peygamber Efendimiz'in sünnetinin bizim için Müslümanlık ve iman anlamına geldiğini biliyoruz. Kur'an ile temeli atılan ve esası oluşturulan İslamiyet, Peygamber aleyhisselamın hadisleriyle ise yapısal bütünlüğünü meydana çıkarmıştır. Allah böyle dilemiş ve olmuştur.

Ebu Bekir radiyallahu anh, peygamberlerin konumundan sonra Allah'ın en sevdiği kuludur. En fazla sevilen mümin olarak o, bu kimliğinin iman etmiş, ibadetler ifa etmiş, ahlakını bu yönde şekillendirmiş oluşuyla temelini Kur'an'dan aldığı bir çizgideydi elbette. Kur'an'ı ve ayrıntılarını görüp öğrendiği merci Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem idi. Akli başında hiç kimse bunun (Allah'ın en sevdiği kulun her şeyini Resûlullah'tan almış olması gerçeği), Ebu Bekir radiyallahu anhın her şeyini Kur'an'dan alması ama Peygamber aleyhisselamın ondan ayrı bir Müslümanlığı bağımsız biçimde yaşamasını kabul etmez. Bir kargo görevlisine dönüştürülmüş peygamber, Allah'ın gönderdiği peygamber olamaz çünkü. Kur'an-ı Kerim onu bize öyle tanıtmamaktadır. Ebu Bekir'in Müslümanlığı, Peygamber aleyhisselamı en iyi taklit eden olmaktan başka bir sebebe dayanıyor değildir. Herkesin Müslümanlığı için bu prensip tamamıyla geçerlidir.

Peygamber aleyhisselam Efendimiz'in taklit edilmesi konusunda, körü körüne ve hiçbir yoruma bağlamadan taklidin bilinen bir örneği, anlaşılmasının kolay oluşu bakımından caziptir. Resûlullah Efendimiz, vefatından birkaç gün önce Üsame radyallahu anı ordu kumandanı tayin etmişti. Efendimiz refik-i âlâya yükseldiğindeyse Üsame, Medine sınırında konaklamış hâldeydi. Ordu Bizans tarafına doğru yoldaydı. Efendimiz'in vefat haberi geldiğinde Üsame olduğu yerde kaldı. On sekiz yaşına girip girmediği tam bilinmeyen Üsame'nin kumanda ettiği orduda ashab-ı kiramın ilk Müslüman olmuş dev kadrosu da görevliydi ve Ebu Bekir radyallahu anı altmış yaşının üzerindeydi.

Peygamber aleyhisselamın vefatının ardından ümmetin başına lider olarak seçilen Ebu Bekir radyallahu anı böylece ordudaki görevinden ayrıldı ve doğal olarak ordu komutanının da kumandanı konumuna yükseldi. Sahabe-i kiramdan bazıları Ebu Bekir radyallahu anı gelerek "Bu çocuğun (Üsame) orduyu idare edip edemeyeceği şüphelidir. Artık yetkili sen olduğuna göre onu geri çekerek yaşı ileri ve tecrübeli birini koy" dediler. Bütün yetki ümmetin halifesinin elindeydi fakat verdiği cevap şudur: "Resûlullah'ın görevlendirdiği birini ben görevden alırım da bu gökyüzünün altında bir daha nasıl dolaşabilirim?"

İşte Resûlullah sallallahu aleyhi ve selleme gözü kapalı itaat budur. Bizim modern anlayışımız ve beşerî idarelerin etkisi altında kalmış Müslümanlığımız böyle bir itaati *körü körüne* teslimiyet olması bakımından bir parça tuhaf bulabilirse de iman budur, böyledir. Resûlullah bir şeyi yaptıysa Ebu Bekir o yapılamaz ters iş yapamaz. Bu kadar.

Teslimiyetin böylesi, Kur'an'dan alınmış ve hadislerle bezenmiş bir itaattir. Sadece Kur'an alındığında Ebu Bekir radyallahu anı ancak teslimiyetin propagandasını yapabilir, pratiğini gösteremezdi. Aşk ve bağlılık iddia edebilir ama sempatisinin ürünü ortaya koyamazdı –tıpkı zamanımızda olduğu gibi.

Hayatın ayrıntıları Resûlullah'ın yirmi üç senelik yaşayışında belirlenmiştir ve bunların tamamına sünnet-i seniyye deniyor. Hanımıyla evlenirken söyledikleri, çocuğu vefat ettiğinde kullandığı kelimeler, ona karşı edepsizlik gösterilen yerde sergilediği refleks, yolculuğa çıkarken uygulamaları, yatarken nasıl uzandığı, kalkınca okuduğu dua, hanımıyla yemek yerken çanağı kullanışı, su içerken bardağı kullanması, soru sorana cevap verışı, Kur'an'da bulamadığı bir ifadeyi sorana açıklaması... bütün bunlar Resûlullah aleyhisselamın hadisleridir.

Ümmetimiz asırlarca uğraşarak Kur'an-ı Kerim'i ve hadis-i şerifleri capcanlı, her arandığında bulunabilecek şekilde korumuştur. Medrese adı verilen mekânlarda Kur'an-ı Kerim'in yüzyıllardır can veren bir kitap olarak okunmasının amacı budur. Şunu kesinlikle iddia edebiliriz ki herhangi bir hadis kitabı, sayılamayacak çoklukta kere olmak üzere laboratuvara girmiş ve üzerinde sağlamlık testleri satır satır, harf harf çalışılmış cümleleri ihtiva etmektedir. Ölmüş birinin mezarını açarak ondan deney için kemik alınması ve sonuçların gösterdiğiyle kemiğin ona ait olduğunun bilinmesi dahi hadis kitaplarının üzerindeki sağlamlık testlerinin gücüne ulaşamaz.

Hadis âlimlerimiz yüz yıllar boyunca Resûlullah'a ait diye buldukları her bir cümleyi incelemiş, zincirin Efendimiz'e ulaşması veya ulaşamaması durumunda karar belirlemişlerdir. Bu çalışma en az üç yüz, daha geniş hesaplanacak olursa altı yüz yıl boyunca sürmüştür. Ümmetimizin peygamberinin sözleri altı yüz sene boyunca irdelenmiş ve ona aidiyetlerinden emin olunmuştur. Peygamberlerinin sözlerini altı sene koruyamamış Yahudiler ve altı saat bile koruyamamış Hıristiyanlar elbette ümmetimize haset edeceklerdir. Onların elinde yetişmiş veya bünyesinde onların kompleksini taşıyan Müslüman akademisyenlerin ve güya âlim kılıklı kimselerin, bizim sapasağlam birikimimize düşmanlık etmelerinin elbette anlaşılır tarafı vardır.

Peygamber aleyhisselamın sözlerinin elimizde olmasına karşın ileride de temas edeceğimiz gibi Resûlullah'a ait olduğu söylenen her söz, günümüze kadar teslim edilip getirilmemiştir. Peygamber sözüdür, sözünün bir ağırlığı vardır ve özgül ağırlığı yüz gramdır veya kırk grama düşer. Bazen eksili

rakamlara düşer. Bu nedenle bir hadis için 'sahih' olduğu ifadesi konuşuluyorsa orada kesin ve tam ağırlıktan söz edilebilir. 'Hasen' olduğu söylenirse ağırlık yüzde doksanlar seviyesindedir. 'Zayıf' denirse altmışlardadır, 'metruk' ise otuzlarda, 'mevzu' denirse eksi yirmiler dolayında...

Âlimler hadisleri kabataslak ve kör gözle alıp değerlendirmemiş, ne kadar sağlam yollarla geldiklerine göre ağırlıklarını belirledikleri ve Efendimiz aleyhisselama ulaşmaları açısından nasıl sıfatlandırılacakları hakkında kriterler belirleyerek din pratiğinde konularını farklılaştıran statüler vermişlerdir. Peygamber sözü olanlar hakkında "bunlar Peygamber'e ulaşıyor" demişler, kesin biçimde böyle denemeyecekler içinse 'zayıf' oldukları notunu düşmüşlerdir. Hadis olduğu zannedilmiş veya hadis diye uydurulmuş sözlereyse 'mevzu' denmiştir.

Ve neticede bugün bizim, Peygamberimizin sözü diye bağırımıza basabileceğimiz sözler tamamen sıkıntısızdır. Dünya coğrafyasının dört yanında asırlarca sürmüş bu kongre misali ilmî gayrete imza atanlar, bu işi sempozyuma katılıp ücret almak amacına benzer bir gayeyle yürütmüş değillerdir. Toplantı başı oturum ücreti alanlar tarafından değil, çalıştığı her dakikaya bütün varlığı ve gayretiyle adanmış insanlar eliyle ortaya konmuştur ve Allah için olmak gayesiyle yapılmıştır.

Elimizdeki *Sahîh-i Buharî* denen kitaba itimadımız bir faturayla ödenmiştir, biz faturası ödenmiş bir itimadı kullanmaktayız. Kitabın muhtevası Muhammed sallallahu aleyhi ve selleme aidietinde sorun olacak bir şey içermez ve günümüze gelene kadar yaşadığı süreç de bir kuruş karşılık almaksızın, senelerce ailesini görmemek pahasına, sabahlara kadar ay ışığıyla çalışmış insanların imzasını taşır. Ay ışığı demişken, İmam Buharî'nin *Târîhu'l-Kebîr* adlı eserini Medine-i Münevvere'de kandil bulunmaması sebebiyle ayın bol ışık verdiği geceleri kollayarak kaleme aldığını hatırlayalım.

Allah'a hamd etmeliyiz ki binlerce âlim, sırf Resûlullah aleyhisselama uzanan köprüde aksaklık ve kopukluk yaşanmaması için gözünün nurunu bu kitaplara akıtmıştır. Bizi bu hazinemizden dolayı kıskanan Yahudiler, Hıristiyanlar ve onlara özenen kompleksiler bu kıskançlıklarında sonuna kadar haklıdırlar. Gayzlarından çatlasalar da haklıdırlar, kinleriyle gebersinler!

Bu hazinemizin övüncüyle daima iftihar etmeliyiz.

\*

Elimize *Sahîh-i Buharî* adlı kitabı aldığımızda bu eserin, Buhara'da hicretin üçüncü asrında doğmuş ve yetişmiş bir Müslüman'ın, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemin söylediğinde tereddüt olmayacak denli sağlam sözlerinden derlediği bir kitap olduğunu biliriz. İmanımız böyledir. Hain olmamak için böyle iman etmeye mecburuz. Bin iki yüz seneden beri kelime-i tevhidi söyleyerek Müslüman olmuş ve din için cihat etmiş, İslamiyet'i bir sonraki nesle aktarma derdini taşımış, kâfirlere kompleksi olmamış, haram şüphesiyle beslenmeyen büyüklerimizin sevdiği ve itibar ettiği bir kitaptır bu. Şimdiki zamanda kıymetini düşürmemiz yalnız eserin kendisine değil kendi geçmişimize de ihanet olur.

Aynı kaliteyi *Sahîh-i Müslim* adlı kitapta da buluruz. Resûlullah aleyhisselamin sözlerini bize taşımış bu eserle de iftihar ederiz. İçinde anlayamadığımız, bugünkü teknolojiyle anlamamızın da mümkün olmadığı sözler belki var olabilir ama asla yalan olmaz. Bizimle bağı da belki kesilmiştir ama kaleminden kasıtlı yalan-ihmal kesinlikle çıkmamıştır. İmanımız böyledir.

Bu iki muhteşem eser bir araya getirildiğindeyse Kur'an'dan sonra özgül ağırlığı en yüksek ve güvenilirliği en tartışılmaz kıymetlerimiz bir arada demektir. Teker teker de son derece güven verici olmalarının yanı sıra bir araya gelerek aynı hadisi rivayet ettiklerinde ki buna literatürdeki ifadesiyle 'müttefekun aleyh' denir, Kur'an'ımızdan sonraki en güçlü kaynak özelliği gösterir.

Başka âlimler de Peygamber aleyhisselama ulaşan sözleri toplamak amacıyla yola çıkmışlar, eserler ortaya koymuşlardır. Fakat sözgelimi Ebu Davud'un, kendi çalışmasına dair iddiasına rağmen o ağırlık seviyesinde olmayan hadislerin de eserinde bulunmasıyla itham edildiği meydandadır. Bundan direkt

ve gözü kapalı istifade edilemeyeceği anlaşılır. Ancak Buharî ve Müslim için buna benzer güven sorunu söz konusu olmadığı apaçık gerçeklerdendir.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

*Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.*